

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČINJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-23, 31-25, 31-26, 31-27 in 31-28 — Zbiraja vsak dan opokline — Mesečna naročnina 11.— Rr.
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in krajevine Italije in inosemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO

Računi pri poštno čekovnem savodu:
Ljubljana šte. 10-351

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO.

Contrattacchi del nemico in Tunisia stroncati

Le perdite nemiche: 845 prigionieri, 66 carri armati, 74 automezzi blindati, 58 cannoni distrutti — 15 apparecchi abbattuti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 23 febbraio il bollettino no. 1004:

In Tunisia sono stati stroncati i contrattacchi del nemico contro le posizioni raggiunte dalle truppe dell'Asse.

Cinque velivoli risultano abbattuti in duelli aerei nel cielo tunisino e sul Canale di Sicilia.

Nei combattimenti degli ultimi quattro giorni venivano presi 845 prigionieri, distrutti 66 carri armati, 74 automezzi blindati, 58 cannoni e catturati molti automezzi.

Il nemico ha perduto due bombardieri nel attacco ad un nostro convoglio in Mediterraneo e due aerosiluranti sull'isola di Milo (Cicliadi).

Ieri sera aerei nemici hanno incuriosito la città ed i dintorni di Palermo causando danni limitati e 6 morti e 6 feriti nella popolazione civile, il cui contegno è stato esemplare.

Due degli apparecchi incursori colpiti dal tiro delle batterie contraeree ed un terzo, abbattuto dalla nostra caccia notturna, precipitavano rispettivamente ad est di Monte Pellegrino, ad ovest di Terrasini ed in mare presso Valdesi. Tre altri velivoli sono stati distrutti dal tiro delle artiglierie: due su Pantelleria, caduti in mare vicino alla costa, ed uno a Catanzaro-Marina precipitato a circa 15 km dalla spiaggia.

Zlomljeni sovražni protinapadi v Tunisu

Sovražne izgube: 845 ujetnikov, 66 uničenih tankov, 74 oklopnih vozil, 58 topov — 15 letal sestreljenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 23. februarja naslednje 1004. vojni poročilo:

V Tunisu so bili strti sovražni protinapadi proti stojankam, ki so jih osvojile čete Osi.

Pet letal je bilo sestreljenih v dvojeboju v zraku nad Tunisom in nad Sicilijskim prelomom.

V bojih zadnjih štirih dni je bilo ujetih 845 ujetnikov, unč en 66 tankov, 74 oklopnih avtomobilov, 58 topov in zajetih mnogo motornih vozil.

Sovražnik je pri napadu na naš konvoj v Sredozemlju izgubil dva bombnika in dve torpedni letali nad otokom Ml som v Ciklidih.

Šnodi so sovražna letala napadla mesto Palermo in okolice ter povzročila majhno škodo ter 6 smrtnih žrtev in 6 ranjenih med civilnim prebivalstvom, čigar zadržanje je bilo zgledno.

Dve napadajoči letali so zadeli zestrski protiletalski bateriji, tretje pa so sestrelili naši nočni lovci in so ta letala tresčila na tla vzhodno od Monte Pellegrino, zapadno od Terrasini in v morje pri Valdesi. Tri napadajoča letala so uničili topniški streli, dve nad Pantellerijo, ki sta padli v morje v bližini obale, in eno v Cantanzaro-Marini, kakih 15 km od obale.

Iz nemškega vojnega poročila

Nemško vojno poročilo pravi o bojih v Severni Afriki in v Sredozemlju:

V severni Afriki je poskušal sovražnik z novodošliimi oddelki zopet osvojiti obvladajoče postojanke, ki jih je izgubil v prejšnjih dneh. Bil je z izgubami obdih. Mnogo oklopnih vozil je bilo uničenih. Pleni in število ujetnikov sta zopet znatno narasla. Nemške letalske skupine so izvedle uničujoče udarce proti nekemu sovražnemu oskrbovalnemu oporišču na alžirskem višavju in proti baterijskim postojankam zapadno od Tunisa. Vojške naprave pristanišča v Tripolisu so bile ponoči uspešno napadene z bombami.

Nemški obisk Ekske. Farinacci

Rim, 23. febr. s. Ekske Farinacci se je vrnil s kratkega potovanja po Nemčiji, kamor je odpotoval na osebno povabilo gdnanskega okrogne vodje Forsterja. V Gdanu je prebil dva dni. Nemške oblasti so ga kar najbolj priščno sprejele.

Jasna opredelitev Bolgarije

Sofija, 23. febr. s. V poluradnem glasilu »Dnes« je bil objavljen uvodnik, ki je napravljal znaten vtis v sfijskih političnih krogih. Po uvodu o poteku svetovnih dogodkov glede na vojno pše list:

Bolgarji ki narod je odkritosrčen, t. d. ni nima sentimentlnih in romantičnih slabosti. Ponosni smo, da smo že izbrali svoje mesto v sedanjih rbi. Pravca moč in torej tudi zmaga so na naši strani. Danes ni dopustno nobeno oklevanje, kajti dogodki se razvijajo v dokončno fazo. Bodoči ost bo gotovo prinesla težkote za vse in tudi za nas. Morda bomo mi Bolgari še povedali svojo besed, in dokazali, da znamo izpolniti svojo dolžnost. Moramo se resno pripraviti na borbo in na vsakršno žrtve za domovino. Danes ni mesta za tiste ki ud bno stoji ob strani. Misel, da si lahko odpocemo na lavorikah ni samo sečna, temveč tudi globoko nemoralna. Treba je imeti popolno zaupanje v zmago. Naši sovražniki zaključijo članek, se morajo prepričati o patriotski gorečnosti, ki nas prešinja.

Demografski ukrepi

Sofija, 23. febr. s. Bolgarski parlament je popoldne začel zasedati ob udeležbi vseh članov vlade. Minister za trgovino je predložil v odobrenje načrt zakona, ki poljujeje ministrskemu svetu pravico prepovedati

za dobo dveh let odpranje novih trgovin in trgovinskih podjetij. Notranji minister je predložil zakonski načrt, ki odreja številne demografske ukrepe. Zakon določa med drugim poročne nagrade in poročno posojila, brezplačno zdravniško pomoč za noseče žene, za matere in za otroke. Predvideno je tudi zmanjšanje davkov in sicer za 40 odstotkov ob rojstvu tretjega otroka in za 70 odstotkov ob rojstvu petega otroka. Za matere s številnimi otroci so določena častna priznanja. Fond za demografsko skrbstvo bo črpal denarne viire iz davka za samce, vdove in vdovce.

Čiščenje v Sofiji

Sofija, 22. febr. s. Zaradi ponavljajočih se terorističnih dejanj je milica izvedla najstrožje mere v Sofiji in drugih mestih, kjer je bilo aretiranih mnogo prevarnih elementov, katere je, kakor se zdi, vodila neka Zidinja.

Bolgarsko-turško prijateljstvo

Sofija, 23. febr. s. Bolgarska vlada je sklenila poslati kot dar Turčiji znatno količino lesa za obnovo hiš v krajih, ki so bili ob nedavnem potresu prizadeti.

Japonski uspehi na Kitajskem

Tokio, 23. febr. s. Ves japonski tisk podčrtava, kako važno je izkrcanje japonskih čet v Lekovu. S to akcijo so japonske sile uničile edino čungkingško oporišče, s katerega je čungking dobival oskrbo in ki je Cangajskovi Kitajski omogočalo zvezo s preostalimi silami na Halnanu. Čungking je poslal posebno armado pod poveljstvom Kangfakueja, kateremu je bilo naloženo, naj se polasti francoske koncesije. Nevarnost napada čungkingških sil na Kvangkov je bila prepredena z naglo akcijo japonskih čet.

Tudi Francija resignirala na kitajske knocesje

Nanking, 23. febr. s. Sklep francoske vlade, da se odpoveduje eksteritorialnim pravicam in francoskim koncesijam na K. tiskem, tolmači v tukajšnjih krogih kot zelo pomembno gesto glede na razvoj prijateljskih odnosov med Vichyjem in Nankingom. Sklep Vichyja se tolmači tudi kot dejansko priznanje narodne kitajske vlade s sedežem v Nankingu. Vichyjska vlada je tako sledila Japonski in Italiji, ki sta se tudi nedavno odpovedali svojim eksteritorialnim pravicam in koncesijam v prd nankinskega režima.

Ponesrečeno prekoceansko potniško letalo

Lizbona, 23. febr. s. Snodi je nastala na letalu »Clipper«, ki je prispel z New Yorka, ko je pristajal na Tagu, silovita eksplozija. Od 27 potnikov in 13 moč posadke se je rešilo samo 16 oseb, ki so bile vse hudo ranjene. Našli so štiri trupla, pogrešajo pa še 20 oseb, ki so najbrže utonile.

Lizbona, 23. febr. s. Umrl je nadaljnji ranjeni potnik ob eksploziji na letalu Clipper. Letalo je prišlo iz New Yorka in na njem je nastala eksplozija, ko je pristajalo na Tagu. Ameriško poslanstvo noče objaviti imen 40 oseb, ki so se nahajale v letalu in med katerimi je, kakor se zdi, tudi veleposlanik v Indiji Philipps.

Potopljena angleška korveta

Rim, 23. febr. s. Angleška admiraliteta je javila izgubo korvete »Sampshire«.

UNIČENE SOVJETSKE DIVIZIJE OB MIUSU IN JUŽNO OD HARKOVA

Sovražni poskusi odrezanja so se končali s hudimi sovjetskimi porazi

Vedno močnejši nemški protinapadi

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 23. febr. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

V veliki zimski bitki v južnem delu vzhodne fronte so se daljnosežni načrti sovražnika izjalili. Ker se mu ni posrečilo prodreti trdno ustaljene fronte nemške vojske na vzhodnem robu Dončevega industrijskega ozemlja, je poskus sovražnik s severozapada prodreti za hrbet. Sovjetske divizije, ki so na ta način dospole za našo fronto ob Musu, so bile medtem uničene ali razpršene. Prav tako se je zgodilo z onimi sovjetskimi oddelki, ki so bili poginani še dalje iz pokrajine južno od Harkva proti Dnjeptru. Usodo, ki so jo pripravljali nemški armadi, so doživeli sami. Od svojih zvez odrezani in prijeti od naših divizij z vseh strani, so bile od letalstva odkrite in njihove goste kolone v nepretranih napadih letalskih oddelkov uničujoče zadete. Ker vreme, ki se še sedaj merjava med snegom in odjugo, onemogoča velike operacije v bližnji bodočnosti, osredotočuje sovražnik svoje napore vedno bolj na ozemlje severno od Harkva in na srednji ter severni del vzhodne fronte.

Včeraj je sovražnik napadel z močnimi silami na več točkah kubanskega mostišča. Vsi napadi so bili v hudih bojih z izgubami odbiti.

Na področju Donca je ponovilo sovjetsko poveljništvo poskuse prodora z več divizijami. Bile so v težkih in sprememb polnih bojih vržene zopet nazaj.

Na prostoru med Doncem in Dnjeprom so oklopni in pehotni oddelki vojske in SS, odlično podprti od strnoglavnih in bojnih letal, nadalje koncentrično napadali sovražnika in uničili močne sovražne bojne skupine.

Na področju zapadno od Harkova in Kurška, kakor tudi južno od Orla se ogorčeni boji nadaljujejo.

Severovzhodno in severno od Orla je sovražnik na široki fronti napadel z močno podporo oklopnih sredstev topnišva in bojnih letal. Napadi so se ponesrečili ob vztrajni obrambi nemških prehotnih in motoriziranih divizij. 55 sovjetskih oklopnih vozil je uničenih in obležalo pred našimi postojankami.

Na fronti ob Volhovu se je ponesrečil sovražni napad proti neki mostiščni postojanki. Južno od Ladoškega jezera so borbe zopet oživele. Sovjetske čete so v nekem odseku napadle z velikimi silami, bile pa so z izgubo 47 oklopnih vozil krvavo odbite.

nemške črte. Skupina se je zapletla v hude borbe z nemškimi grenadirji, ki so jo končno skoraj popolnoma uničili. Nemci so potem napadli sovjetske postojanke in posrečilo se jim je po hudih borbah z bajonetni prodreti v dolžini 200 m in razpršiti številno sovražno posadko, katere naloga je bila braniti to utrjeno postojanko. Grenadirji so z dinamitom pogнали v zrak 21 kazamat ter uničili ali zaleli veliko količino orožja, med tem 11 strojníc in 3 protitankovske topove.

Uspehi nemškega letalstva

Berlin, 23. febr. s. Iz vojaškega vira se doznavajo, da je nemško letalstvo z močnimi eskadrami napadlo številne skupine boljševiskih sil, katerim je uspelo prodreti med Doncem in Dnjeprom, kakor tudi skupine v odseku severozapadno od Harkova. Nemška letala so odrgla številne bombe ter napadla z letalskim orožjem sovražne oklopne skupine ter uničila 22 tankov in 500 sovražnih motornih vozil. Za borbo je bilo onespoblenih tudi mnogo topov. Nadalje se doznavajo, da so nemška bojna letala 22. februarja bombardirala pristanišče Tuapse in poškodovala važne vojaške objekte. Neka tovorna ladja je zletela v zrak.

Ogromne izgube angleškega letalstva nad Nemčijo

Berlin, 24. febr. s. Nemška poluradna agencija objavila: Angleški konzul v Ch. cagu Wilfrid Gallen je izjavil nedavno med razgovorom z zastopniki tiska, da je Anglija do januarja 1943 izgubila med letalskimi napadi na Nemčijo skupno 2759 bombnih letal. Nemška agencija dodaja, da se po nemških poročilih angleško letalstvo v letu 1942 med napad na Nemčijo in zasedeno ozemlja na zapadu izgubilo 3300 bombnikov od teh 1600 štrimotornikov, ki jih je sestrelila protiletalska obramba.

Ameriška ljubosumnost na Sovjetsko zvezo

Buenos Aires, 23. febr. s. Nadaljnji znak presenečenja in nemira, ki je nastal v ameriških krogih zaradi uspehov ruskega zavznika, so izjave podpredsednika Zedinjenih držav Wallacea, ki je posvaril svoje rojake, da ni nobenega razloga, da bi verovali, da bo Rusija zmagala v vojni za zavezništvo. Kdor goji tako misel se zelo moti.

Zmage finskih čet

Helsinki, 23. febr. s. Finsko vojno poročilo javlja: V zadnjih 24 urah je finko topništvo na fronti Karelske ožine razpršilo 2 sovražni stotnjici, ki sta se kretali pred prvimi črtami.

V srednjem odseku Aunuske fronte je finka pehota s protinapadom odvrnila in razpršila dva sovjetska napadalna oddelka, ki sta prišla do finskih ovir.

V južnem odseku fronte v Vzhodni Kareliji je finko topništvo razpršilo sovjetski oddelki, ki se je zbiral v zaledju in mu zadalo izgube. V odseku Uhtue se je spopad pehotnih čet zaključil z razpršitvijo dveh sovjetskih patrolj, ki sta utrpele izgube.

Uspeli nemški protinapad pri Rzevu

Berlin, 23. febr. s. Doznavajo se iz vojaškega vira, da je napadalna sovražna skupina skušala v odseku Rževa prodreti v

Huda zaostritev položaja v Indiji

Dramatični razvoj Gandhijevega žrtvovanja — Manifestacije in demonstracije po vsej Indiji — Vedno večja zaskrbljenost Angležev in Američanov

Bangkok, 23. febr. s. Po vesteh iz New Delhija je Gandhi prebil mirnejšo noč in je tudi nekaj ur spal. Danes je 13. dan Mahatmovega posta. Okrog 16. ure je Gandhi skoraj izbrul zavest in v rpi njegove žile je postal tako slab, da so se zdravniki začeli bati za njegovo življenje. Proti večeru pa se je stanje starca nekoliko zboljšalo.

Ceprav prihaja iz Indije zaradi stroge cenzure angleških oblasti malo vesti, se vendarle doznavajo, da se množijo po vsej Indiji manifestacije za takojšnjo svoboditev Gandhija. Že sama misel, da Gandhi lahko umre, je indijskemu narodu in vsem svetu zgled mučenštva in junaškega žrtvovanja za domovino in ta misel vzbuja strah Angležev. Vlada podkralja je v predvidenjavni komplikaciji naglo izdelala brošuro z 86 stranimi, s katero hoče naprtni Gandhiju in kongresu odgovornost za sedanjí položaj. Toda tudi laži te publikacije ne morejo pomiriti angleških političnih krogov, ki vedo, da bi Mahatmova smrt imela katastrofalne posledice za Angleže v Indiji.

Sanghai, 24. febr. s. Številna indijska zaidnica v Sanghaju se je po 24urnem postu v znak vzajemnosti z Gandhijem zbrala v svečnu in molila za Mahatmo ter za osvoboditev Indije. Nato so voditelji indijske lige pred večitsočlavo množico poslušalcev govorili o borbi in trpljenju Mahatme Gandhija in ostalih indijskih patriotov. Dr Mahami je demisiional kot šef propagande lige za neodvisnost Indije, da se bo lahko dva tedna postil in molil za rešitev Gandhija.

Rim, 23. febr. s. Nadaljnji dokaz krutega angleškega cinizma je podal uradni tolmač londonskega radia, ko je govoril o položaju v Indiji in izjavil, da je junaški sklep Gandhijev samo reklaman način samomora. Žrtve Mahatme, zaključuje tolmač, lahko postane nevsčena zaradi svojih posledic, t. d. sama na sebi ni važna. Če se je Gandhi odločil za samomor, potem se mora to nač tako zgoditi.

Zeneva, 23. febr. s. Zaradi Gandhijevega posta so postali odnosi med angleškimi oblastmi in indijskim prebivalstvom zelo napeti. Po mnenju londonskega dopisnika »La Gazette de Lausanne« se zdi nemogoče, da bi Gandhi prestal tritedenski post. Kljub temu so nje-

govi prijatelji izjavili, da svojega zadržanja ne bo spremenil, četudi bi nadaljnje stradanje imelo zanj katastrofalne posledice. V tujini se ne zavedajo popolnoma, kakšne posledice bi imele morebitna smrt Mahatme Gandhija v ječi za odnose med Indijo in Anglijo. Anglija in Amerika kažeta glede tega znake vznemirjenja. Poudarja se zlasti, da se je Cordell Hull dolgo razgovarjal z lordom Halifaxom o indijskih vprašanih in da je Rooseveltov zastopnik v Indiji navezal stike z angleškimi vladnimi krogi.

Špansko-portugalski trgovinski dogovor

Madrid, 23. febr. s. Zunanji minister Jordana in portugalski veleposlanik sta podpisala nov sporazum glede trgovske izmenjave med obema državama v tekočem letu. Sporazum odloča trgovsko izmenjavo za vsoto 240 milijonov skudov. Španija bo uvažala na Portugalsko kositer, les, mangan in kavo, izvažala pa svince, železo in kemične proizvode.

Izkušnje Estoncev

Tallin, 23. febr. s. Glede sovjetskih načrtov za ekspanzijo je neki estonski odličnik izjavil: Tisti, ki govorijo o boljševiskih osvoboditvi, bi morali izkusiti kake tri mesece sovjetski režim in bi bili za vedno ozdravljeni. Spremenili bi svoje mnenje.

Angleži nalašč povečujejo kaos v Siriji

Ankara, 23. febr. s. Vesti iz Damaska kažejo, kako huda je borba v Siriji med Arabci, Angleži, Žili, degolisti, Američani in sovjetskimi elementi. V borbi za politično in gospodarsko kontrolo nad državo deluje jo agenti Intelligence Servicea, tajno ter delijo denar raznim narodnostnim skupinam ter podpirajo stavke in izgrede v raznih krajih. Namen tega udejstvovanja je, kakor poročajo iz pristojnega vira, ustvariti povod za še obsežnejši poseg v upravo države in pod pretežno prepovedevanja izgrede spremeniti postopoma Sirijo v novo angleško kolonijo.

PRVA PLENARNA SEJA POKRAJINSKEGA KORPORACIJSKEGA SVETA

ob navzočnosti Visokega komisarja Eksc. Emilija Graziolija — Izčrpno predsednikovo poročilo o udeleževanju sveta

Ljubljana, 24. februarja

Včeraj popoldne se je sestal na plenarni seji Pokrajinski korporacijski svet. Sejo je predsedoval Visoki komisar Eksc. Emilij Grazioli. Razen njega so se seje udeležili poveljnik armadnega zbora Eksc. general Gambara, Zvezni tajnik Orlandini, predsednik apelacijskega sodišča Piloto, ki je prispeval v posebnem poslanstvu v Ljubljano, ljubljanski župan general Rupnik, Kvestor Ravelli, Podprefekt David, podžupan Tranchida in vsi načelniki uradov in strokovnjaki pri Visokem komisariatu.

Prisostojali Eksc. Graziolija in drugih najvišjih oblasti je v palači v Beethovnovi ulici pričakoval posebno zastopstvo s predsednikom Pokrajinskega korporacijskega sveta podprefektom dr. Bissio na čelu, izvedencem pri Pokrajinskem korporacijskem svetu dr. Apollonijem, podprefektom dr. Mohoričem in tajnikom dr. Plessom.

Seje so se udeležili vsi člani korporacijskega sveta. Pred otvoritvijo seje je Eksc. Grazioli zapovedal pozdrav Kralju Duceju in Oboroženim silam, nato pa je predsednik Korporacijskega sveta prečital poročilo o dosedanjem delu, ki ga bo objavil jutri. Ko je predsednik končal svoje poročilo, so ga vsi navzoči sprejeli z velikim odobravanjem.

Govor Ekscelence Emilija Graziolija

Takoj nato je vstal Eksc. Grazioli, ki je izjavil:

Ekscelence, drugovi, gospoda!

O priliki prve obletnice priključitve Ljubljanske pokrajine kraljevini Italiji sem že omenil odredbo o ustanovitvi Pokrajinskega korporacijskega sveta, ki se je tedaj pravljala; črtnjen organ, ki ima nalogo, vzpostaviti in dajati pobudo vsemu gospodarstvu življenju v Pokrajini, ki je ustanovljen z naredbom 123 z dne 2. maja letu z veljavnostjo od 26. junija pr. leta.

Z ustanovitvijo Pokrajinskega korporacijskega sveta je bil fašistični korporacijski sistem v celoti uveden v italijanski Sloveniji.

Kdor je kakor Vi imel možnost slediti vsemu tečajnemu obsejnim pripraviljavnemu delu, je lahko opazil, da se ni delalo na to izredno ali celo s pretirano naglico in očitno se je namenoma tako postopalo.

Predvsem so morali novi sistem ne le spoznati, marveč se tudi živjeti v istega njegovi voditelji, poklicani, da ga razširijo, ki med ljudstvom; kajti sprememba je bistvena in popolna — od tukaj obstoječih delavskih organizacij, ki so se naslanjale na bivše politične stranke ter služile bodisi svojim političnim strankam, bodisi osebnim interesom, ali k večjemu interesom posameznih ali omejenih skupin — do sindikalne fašistovske organizacije, vertikalne, razporejene po kategorijah, kjer dobi vsak produktivni element svoje določeno mesto in svoj natančno določen delokrog.

Od stare in preživele koncepcije boja med kapitalom in delom, ki je enako neugodna za oba produkcijska činitelja, prihajamo do jasne, realistične koncepcije fašističnega korporativizma, namreč do sodelovanja in skladnosti med kapitalom in delom v interesu vseh produktivnih sil v višjem državnem okviru.

Ta sistem — ki pomeni osnovno uresničeno režimo po zaslugi Ducevega genija, pristen izraz delovnega ljudstva — čigar potrebe in želje so mu znane — je dal delavcem dostojanstvo, ponos in zavest ter je bil uspešno sredstvo za obojestrano pravičnost, ki je šla preko naših meja, da bi postala geslo narodov Osi in njenih zaveznikov, da bi »proletarski narodi« slednji dobili svoj prostor na soncu ter možnost kruha za svoje otroke, proti krivičnosti narodov s petimi obroki hrane ter proti boljševizmu, ki zanika in uničuje rodno in vero, ki skupno s češčenjem Domovine tvori bistveno osnovo za naše življenje.

Priznati moram inteligentno, natančno in koristno delo, ki so ga izvršili voditelji vseh činov in kategorij pri ustanavljanju sindikalnih organizacij, prav tako pa tudi zelo uspešno delo strokovnjakov.

To sodelovanje je bilo, po mojih navodilih, na vseh poljih nadvse učinkovito. Uspehi pa bodo v bodočnosti, v korist delavcev, vedno večji.

Sigurno je treba še mnogo dela za ureditev raznih sindikatov, zlasti za one v Pokrajinskem združenju svobodnih poklicev in umetnikov, kjer pa se že pripravljajo zborniki seznanjati za posamezne skupine svobodnih poklicev.

O priliki sestanka ki sem ga imel z voditelji Udruga delodajalcev in delojemalcev, sem imel zlasti priložnost ugotoviti, kako zelo se ceni naš korporacijski sistem in kako premišljeno in vestno se vse zadnje navedbe izvajajo.

Izmed vseh številnih delovnih pogodb ki so se obravnavale, in izmed vseh važnih in neizogibnih vprašanj, v katerih je vladal spor med obema velikima sindikalnima organizacijama, so bili samo trije primeri predloženi razsodbi.

To znači, da organizacije same že delajo v potrebnem duhu sodelovanja in pri tem čim najbolj varujejo korist svojih lastnih skupin.

Pokrajinskemu korporacijskemu svetu bodo postopno prepuščene vse važnejše naloge njegovega delokroga in njegova ureditev se bo čim dalje bolj prilagajala potrebam razmer, tako da bo mogel svojim nalogam popolnoma zadostiti.

Priznavam predsedniku podpredsedniku, strokovnjaku in tajniku, kakor tudi vsem njihovim sodelavcem, da so svoje delo izvršili vestno in z vso vnemo.

Prav tako sem prepričan, da občutijo vsi člani sveta polno odgovornost za poverjene jim naloge ter da jih bodo znali izvršiti nadvse pošteno in vestno.

Splošen gospodarski položaj.

Nekaj besed o splošnem gospodarskem položaju v pokrajini v dopolnitev predsedničkovega poročila.

Z ozirom na posebni položaj teritorija ob zasedbi so bile in ostanejo smernice dela naslednje:

V okvirjenje gospodarstva italijanske Slovenije v sestavi Italije (kakor je poudaril predsednik — Velesem je dejersko pomenil znaten donesek v tem pogledu). — Uspoštevanje, da tvori gospodarsko podlago poljedelsko-gozdarsko udeleževanje; predvsem je potrebno bolj racionalno izkoriščanje že obdelane zemlje — razširjenje obdelovanja na ostalo, doslej skoraj neizkoriščeno zemljo, pri tem pa izvršitev potrebnih ureditvenih del.

Izvedba bonifikacije Barja za takojšen donos ter postavitve splošnega načrta za postopno izvedbo je že predvidena. — Preuredba živinoreje. — Ureditve sajena, da bi prišli do avtarkije z živili v sami pokrajini, čeprav zelo omejene in delne. — Intenzivno izkoriščanje vse do skrajnih meja močvirne ohranitve gozdarskega premoženja ter intenzifikacija gozdarstva, čim bo močvirje. — Rešitev važnega problema dobave električne energije. — Izkoriščanje nepremembnih obratujočih rudnikov, z realistično razporeditvijo in če je potrebno, z osredotočenjem vseh sil. — Izvršitev racionalnega načrta za raziskovanje podzemeljskih bogastev.

Možnost izpolnitve podjetij za izkoriščanje gozdarskega bogstva. — Ureditve denarnih zavarovalnih in zadrugnih zavodov. — Priprava pokrajine za turistični promet.

Izredne razmere, ki so nastale v pokrajini v preteklem letu, so ovirale v raznih predelih izvajanje zgoraj obrazloženega gospodarskega načrta in to razumljivo v škodo prebivalstva, vendar pa ostanejo smernice neizpremenjene.

Izredni revizijski primeri se bodo proučevali zelo vestno, kakor je pač v izrednih primerih to potrebno.

Moram smatrati, da pomeni pomankanje korporacijske vesti, ko so po predhodnem dogovoru delodajalci in delavci zahtevali povišanje delavskih mezd, ter istočasno povišanje cen izdelkov industrije same. Rekel bom, da je to izdajstvo namrno namrno in delavstvu, ki se ne sme dovoliti, tudi če bi ta moja prepoved bila neveljavna in nepopolna. Na polju prehrane se proučujeta zlasti dve vprašanji, ki sta nad vse kočljivi, preskrba mleka in mesa.

Kolikor je v človeških močeh, ne bodo izostali v danih razmerah potrebni ukrepi, zato pa sem hvaležen vojaški oblasti za uspešno in odlično pomoč in sodelovanje.

Izenačenje cen življenjskih potrebščin s cenami, ki veljajo v ostali Kraljevini in iz tega izvirajoča poostrežen nadzorstva nad cenami in neizprosno boj tako zvani »črni borzi«, ki omogoča nabavo živil za pretirane cene premožnim v škodo revnejšim slojem ljudstva, ki nam je bolj pri srcu, in ker so tu sloji oni, ki v splošnem bolj trdo delajo in imajo radi tega pravico, da se jim zajamčijo življenjske potrebine, ki jim pripadajo.

Trdno sem prepričan, da se gospodarski položaj delavcev zboljšuje z določitvijo cen, ne pa s stalnim povišanjem plač, če povzroča tako zvišanje istočasno tudi nesorazmerno zvišanje cen življenjskih potrebščin. To je nepotreben začarani krog, ki v prvem trenutku utegne preslepiti delovne sloje, ki pa mora neizbežno dovesti do inflacije in do gospodarskega poloma. Zadevni primeri ne manjkajo niti v najnovejši zgodovini.

Kdor zavzema odgovorna mesta, mora resnično skrbeti za splošno korist in se ne sme obotavljati, da se postavi po potrebi tudi proti splošnemu mnenju, če je treba varovati resnične koristi skupnosti.

Na področju javnih del je bilo v l. 1942 mnogo izvršenega in sicer se je v ta namen uporabilo skupno 36.737.000 lir, kakor sem že imel priložnost omeniti.

Sporočam Vam pa, da je predviden za tekoče leto še nadaljnji načrt nujnih javnih del na račun Ministrstva za javna dela, Cestnih odborov (A.A. SS.), Ministrstva za promet in Visokega komisariata.

Omenjena dela se bodo pričela prihodno pomlad za približno 100.000.000 lir z uporabo vseh delovnih sil, ki so na razpolago.

Ekscelence, drugovi, gospodje!

Čas mi ne dovoljuje, da bi še nadalje navajal, koliko je v gospodarskem pogledu napravila Fašistična vlada, ki mi je visoko čast predstavljati jo, in da bi govoril o obširnem delu, ki se je izvedlo na upravnem, kulturnem, socialnem in krštevsem polju.

Dejstva so dale bolj kakor besede slovenskemu prebivalstvu jasen dojem, da je Režim izpolnil dano besedo.

Dobro pa veste, da se ne more isto trdit o zadržanju vsaj enega dela prebivalstva, ki je — sprva zavedeno od lažne nacionalistične propagande — danes v službi komunistov, izvršujoč najbolj krute zločine proti ljudstvu svoje lastne krvi in uničujoč bogastva lastne zemlje kakor tudi kulturne ustanove, o katerih pravil, da se za nje bori.

Casopisi so že poročali o številnih razdrth slovenskih šolah.

Proti takim zločinom in v obrambo civilizacije se bojujejo italijanski vojniki ob sodelovanju onih Slovencev, ki so razumeli, kakor je to storila večina prebivalstva, da namerava komunizem uničiti vse ono, kar predstavlja naše najsvetejše premoženje, namreč družino in vero.

O izidu borbe pravice proti barbarstvu ne more biti nikakega dvoma.

Lažna propaganda bo lahko učinkovala na osebe, ki se puste vplivati in se naglo navdušijo, kakor se večkrat dogaja pri temperamentu našega naroda, bo pa ostala brezuspešna pri osebah, ki hočejo trezno misliti.

Vsaka vojna ima neizogibno menjajočo srečo, armade Osi pa imajo vedno tudi sedaj zanesljive predpostavke za doseg silurne zmage.

Komunistične tvorbe v tej pokrajini, bodisi domače ali tuje, bodo še enkrat prejele svoje zasluženo plačilo in bodo uničene.

Za to nam popolnoma jamčijo slavni odločki naših Oboroženih sil in je prav posebno Ekscelence Gen. Gambara, zelo dobro znan komunistom, katere je vedno razpršil in uničil.

Vladna vojaška oblastva in Stranka sodeluje na svojih področjih v popolni harmoniji.

Dobrohotnost napram onim, ki to zaslužio zaradi svoje lojalnosti, neizprosna borba proti komunizmu in proti sovražnikom Italije, oblast, ki sloni na moči in na pravici, tesno združen s rimskim pojmovanjem človeškega dostojanstva napram potrebnim in napram vsem onim, ki to zaslužio.

Vsako dejanje proti naši oblasti in našemu ugledu okoli in neizprosno zadržito. Za ono, kar je napravila in podarilo Fašistična Italija, ima pravico zahtevati vsaj spoštovanje svojih zakonov in lojalnost s strani slovenskega prebivalstva.

Ekscelence, drugovi, gospodje! Preden zaključim ta sestanek, Vas va-

bim, da se poklonimo spominu slavnih italijanskih vojakov in slovenskih državljancev, ki so padli na tej zemlji za pravično stvar.

Naslavljam Ekscelenci Gambari in Oboroženim silam najprišči poudariti poln občudovanja in Vas vabim, da se skupaj z menoj najvrednejše spominjamo Nj. Veličanstva Kralja in Cesarja in nepremaganega Duceja Fašistične Italije.

Pozdrav Kralju! Pozdrav Duceju! Besede Visokega komisarja so bile sprejete s kar najbolj živahnim odbravajem, nato pa je Zvezni tajnik vzkliknil Visokemu komisariju, ki je odgovoril z l'Alala Zveznemu tajniku.

Fašistično obdarovanje v železničarskem Dopolavoru

V nedeljo ob 9. dopoldne je Dopolavoro železničarjev razdelil v dvorani kina »Sloga« darilo 350 otrokom železničarjev in znamenju fašistične obdaritve (Befane). Slavnosti je prisostvoval tudi Eksc. Visoki komisar, poleg njega pa še general Perma v zastopstvu Eksc. Gambare, Zvezni podtajnik Capurso, za Zveznega tajnika, župan in zastopniki drugih oblasti.

Svečanost, ki ji je predsedoval inž. Guerra, predsednik Dopolavora, je potekala v ozračju gorečega navdušenja s strani obdarovancev.

Sredi delitve darov se je Eksc. Visoki komisar obrnil k železničarjem in njihovim navzočnim družinam ter se spomnil

številnih železničarjev, ki so padli alj bili ranjeni pri izvrševanju službe. Pri tem se je pohvalno izrazil in prisrčno pozdravil vse tiste, ki so znali zvesto služiti fašistični Italiji. Medtem ko je zagotovil, da fašistična vlada ne bo pozabila dela železničarjev, ki je bilo izvršeno v popolni lojalnosti, je obenem dodal, da bodo z največjo strogostjo kaznovani vsi, ki ne bodo ostali zvesti dani besedi. Visoki komisar se je z izrazi žive pohvale spomnil tudi italijanskih železničarjev, ki so zaposleni v tej pokrajini ter njihovega pomembnega in dragocenega delovanja.

S pozdravom Kralju in Cesarju, Duceju in Oboroženim silam se je zaključila lepa svečanost.

Cenik za zelenjavo in sadje št. 3

veljaven od 25. februarja 1943-XXI

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino določa na podlagi svoje navedbe št. 17 z dne 9. maja 1941-XIX naslednje cene v prodaji pri proizvajalcu ter pri trgovcu na debelo in drobno. Cene, ki so maksimalne, določajo v kategorizirani obliki mejo, za katero se morajo cene dejansko gibati pri kmetu oziroma pri trgovcu. Iz tega sledi, da je pač mogoče prodajati nižje, nikakor pa ne višje kakor po odredni ceni. (Cene v oklepajih veljajo za prodajo na drobno.) — Česen 9,30 (10,60), karfiola 3,10 (3,60), čebula 2,60 (3,05), koprca 3,40 (3,90), solata glavnata 4,15 (4,95), radič 6,70 (7,50), spinacea 4,60 (5,40), zelena 4,60 (5,60), pomaranče 1,60 (2,00), limone 1,60 (2,00), mandarine 4,55 (5,20), jabolka la (n. pr. zlata parmena) 5,90 (6,80), bruske 1,65 (2,25).

OPOMBE: 1. Prva vrsta: zelenjava in sadje mora biti zdravo, sposobno za prevoz. Izločajo se prideleki, ki so izobčeni, poškodovani, nagniti ali nezadostno sočnati. 2. Zelenjava v prodaji mora biti brez listov in nežitnih de-

lov. 3. Pri označbi cen je pristaviti tudi vrsto blaga po kakovosti. Trgovci na debelo morajo izročiti kupcem račun z oznabo blaga vrste in enotne cene ter morajo tudi kupcu na zahtevo izdati tak račun. 4. Ta cenik mora biti izvečen v prodajnih prostorih na dobro vidnem mestu in velja le za uvoženo blago. Razume se brez tarife. 5. Za domačo zelenjavo in sadje v Ljubljani in trgovini na drobno veljajo najvišje cene tedenskega mestnega tržnega cenika. 6. Okrajna načelstva lahko določijo še nižje cene od zgoraj navedenih, vsako zvišanje pa mora biti predhodno odobreno od Visokega komisariata. 7. Za proizvode, ki jih ta cenik ne navaja, veljajo cene iz zadnjega prejšnjega cenika, kjer so bili navedeni, razen če se je s posebno odločbo določila drugačna cena. 8. Kršitelji tega cenika se kaznujejo po uredbi št. 8, Služ. list št. 8 z dne 28. januarja 1942-XX in ostalih zakonitih predpisih.

Ljubljana, 23. februarja 1942-XXI

Visoki komisar Emilij Grazioli

Letošnje ljubljansko nogometno prvenstvo

Službena objava nogometne zveze št. 2

Ljubljana, 24. februarja. Ljubljanska nogometna zveza je objavila zanimivo službeno objavo o izvedbi letošnjega nogometnega prvenstva. Prvenstvo bo odigrano po naslednjih določilih:

Za društva, ki so za tekoče leto redno vpisana pri nogometni zvezi, veljajo naslednja glavna določila za nogometno udeleževanje:

- Prvenstvo I. razreda za štiri moštva;
- Prvenstvo II. razreda brez omejitve udeleževanja;
- Prvenstvo rezervnih moštev brez omejitve udeleževanja;
- Mladinsko prvenstvo brez omejitve udeleževanja.

Prvenstva v I. razredu se bodo mogla udeležiti društva, ki bodo pokazala, da razpolagajo z igrišči. Moštva bodo igrala tudi povratne tekme in se bodo ocenjevala po točkah. Kolonijni golovi je odpravljen. V primeru, če bo tekmovalje za prvo mesto neodločeno, bo odredena kvalifikacijska tekma. Prvenstvenega temenja se bodo mogli udeležiti samo igralci, ki imajo sportne dovolilnice za nastopanje v tekočem letu.

Prvenstvo I. razreda. Na podlagi uspehov, ki sta jih pokazala na jenskem turnirju sta uradno pripuščena k udeležbi SK Ljubljana in SK Mars. Ostala društva, ki želijo sodelovati na prvenstvu I. razreda, se morajo pisмено prijaviti do 28. februarja t. l. Če bi se jih prijavilo več kakor dvojce, se bo priredil v marcu kvalifikacijski turnir z neposredno izločitvijo. Društvo ki bo na prvenstvu doseglo zadnje mesto, bo priključeno II. razredu.

Prvenstvo II. razreda. K teknam bodo pripuščena vsa društva, ki bodo v redu dostavila svoje prošnje do 28. februarja t. l. pa tudi tista, ki bodo eventualno izpadla pri kvalifikacijskem turnirju za vstop v I. razred. Prvak II. razreda bo po končanem prvenstvu pripuščeno v I. razred. Društva bodo morala sporčiti, na katerih igriščih bodo odigrala svoje tekme.

Prvenstvo rezervnih moštev. K tem teknam bodo pripuščena rezervna moštva društev, ki se udeležujejo prvenstva v I. ali v II. razredu. Tekmovati bodo smeli igralci, ki niso nastopili več kakor dvakrat v višjih razredih. To določilo ne velja za dneva, ko nastopata istočasno moštvi višjih razredov in rezerv. Igralec se ne more istega dne udeležiti dveh tekem. Rok za prijave bo objavljen naknadno.

Mladinsko prvenstvo. Mladinskega prvenstva se lahko udeležijo vsa društva, vpisana v nogometni zvezi, pa tudi tista, ki se sodelujejo na prvenstvenem tekmovalju ostalih razredov. Na tekmah ne bodo mogli nastopiti igralci, ki so nastopili več kakor dvakrat na prvenstvenih tekмах drugih razredov. Mladinskega tekmovalja se ne bodo mogli udeležiti igralci, rojeni pred 1. januarjem 1927. Če bo potrebno bodo morala priložiti društva prošnji za sportno dovolilnico potrdilo o rojstvu ter izkaznico. Rok za prijave bo objavljen naknadno.

Vpisovanje in pristojbine. Vpisnina za tekmovalje v I. razredu znaša 300 lir, za tekmovalje v II. razredu 150 lir, za prvenstvo rezervnih moštev 100 lir, za mladinsko prvenstvo 50 lir. Pristojbine je treba plačati v dveh obrokih: prvi obrok pri vpisu, drugi obrok pa na začetku povratnih tekem.

Nagrade. I. razred: prvak bo prejel pokal, 11 spominskih daril in nagrado v znesku 1000 lir; moštvo, ki bo doseglo drugo mesto, bo prejelo 11 spominskih daril in nagrado v znesku 500 lir. — II. razred: I. pokal, 11 spominskih daril in denarno nagrado 500 lir, 2. 11 spominskih daril in nagrado v znesku 250 lir. Rezervna moštva: 1. 11. spominskih daril in denarno nagrado 300 lir, 2. 11 spominskih daril in denarno nagrado 300 lir. Mladinsko prvenstvo: I. pokal, 11 spominskih daril in denarno nagrado v znesku 300 lir, 2. 11 spominskih daril in denarno nagrado 150 lir. Vsa ostala ocenjena moštva bodo prejela nagrado v višini 100 lir.

Nov predsednik Hrvatske nogometne zveze. Državni vodja sporta na Hrvatskem je imenoval za predsednika Hrvatske nogometne zveze v Zagrebu Vatroslava Petka, za predsednika Hrvatske telovadne zveze Branimirja Reša, za predsednika Vrhovnega vodstva motornih sportov pa dr. Nikolo Markovnoviča. Z njegovo uredbo je bilo v Varaždinu osnovano Varaždinsko drsalno društvo, ki mu je postavil za začasnega poverjenika Ervina Smutko.

Mednarodna kolesarska dirka v švic. V nedeljo bo v Curihu velika kolesarska dirka dvojce na progi dolgi 100 km. Sodelovali bodo poleg domačinov še Holanci in Italijani. Za Italijo bodo startali Favali, R'goni, Ricci in Leonli.

V Abetunu so se začela italijanska smučarska prvenstva. Včeraj so bila v Abetunu svečano otvorjena letošnja smučarska prvenstvena tekmovalja. Danes je bil tek na 18 km. Prijavilo se je 23 tekmovalcev. Med favoriti so Gerard, Vitalini, Aristide in Severino Compagnoni. Proga ima okoli 400 m višinske razlike. Pričakujejo, da jo bo zmagovalac prevozil v času 1:20.

Iz Spodnje Štajerske

Novi grobovi. V Mariboru so umrli zasebnica Cecilija Čep, stara 37 let; hlapec Franc Kobola iz Ruš; bolniška strežnica Friedburga Federer; kovač državnih železnic Jakob Beleskovič, star 83 let in občinski delavec Jakob Krois, star 72 let. V Pobrežju je umrla gostilničarka Marija Pukl roj. Mikl, stara 68 let. V Grazu je umrla upraviteljica vdova Olga Kokol, stara 67 let. Njene zemске ostanke so prepeljali v Maribor.

Mariborčan odlikovan za hrabrost na vzhodnem bojišču. Komaj 18letni dobrovoljec čet SS Josip Krapeša iz Maribora je bil za hrabrost na vzhodnem bojišču že

odlikovan z železnim križcem II. stopnje, zlat je pa dobil še železni križec I. stopnje.

Tečaj o negi dojenčkov v Slov. Bistrici. V mesecih januar in februar je priredil štajerski Heimatbund tudi v Slov. Bistrici tečaj o negi dojenčkov. Udeleženk je bilo 55, in vsak teden je trajal pouk 10 ur. 17. t. m. so bili tečajniki zaključeni.

Na vzhodnem bojišču je padel dobrovoljec čet SS Alojz Persuš iz Sevnice.

Življenje in umiranje. V Celju so se poročili Janez Lah z Rafaelo Vondina, Stefan Pisanec z Marijo Kostomej, Walter Leskover z Wilmo Godec, Friderik Polutnik s Silvijo Karner in Karel Čonšek s Silvijo Oražen. Umrli so Pavla Brezec, Olga Brecec in Avgust Mesarič iz Celja, dr. Ferdinand Trenz iz Dobrne, Avrelja Ševnikar roj. Steble, Viktor Dolder iz Višnje vasi pri Vojniku in Janez Hraštnik, iz Ročice ob Savinji. V Dobrni je umrl Jakob Blažič iz Lokovine, star 84 let; Alojzija Lešnik iz Lipja, stara 83 let in Helena Felkijan iz Zavrč, stara 72 let.

Glasišni večer v Ljutomeru. V petek 19. t. m. je bil prirejen v Strasserjevi dvorani v Ljutomeru VII. glasišni večer, na katerem sta nastopila kot gosta Marija Reichelt in Erwin Friesse, člana mariborskega gledališča. Na sporedu je bilo tudi nekaj skladb Ljutomerčana Hansa Hartinga. Občinstvo je napolnilo dvorano do zadnjega kotička.

Senatni predsednik Ernst Merala umrl. 12. t. m. je v Grazu nenadoma umrl senatni predsednik Ernst Merala. Zadel ga je kap. Pokojni je bil ob prevratu svetnih vrhovnega sodišča na Dunaju, leta 1940, je pa prišel k višjemu deželnemu sodišču v Graz. Zapuščila vdova in dva otroka. Njegov sin je v angleškem ujetnistvu.

Gostovanje monakovskega baleta v Celju. Znani Helge-Peters-Paulinovi balet iz Monakovega je gostoval snoči v Celju. Nastopil je z romantičnim baletom »Dvanast mesecev« po Chopinovi, Schumannovi, Czsayevi, Beethovnovi, Greinerjevi, Nicolajevi, Brahmsovi, Dvořakovi, Webrovi in Lerchevi glasbi. V nedeljo je pa nastopil ta balet tudi v Mariboru.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Sreda, 24. februarja: Matija.

DANASJE PRIREDITVE

Kino Matica: Pustolovci in Krvava obzorja.

Kino Sloga: Zadnji klativitezi.

Kino Unia: Zapeljivka.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1; Bahovec, Kongresni trg 12; Nala Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Iz Hrvatske

Hrvatska ima 6639 poštinih uradnikov in uslužbenecov. Po podatkih statističnega urada glavnega ustaškega stana in na področju Hrvatske zapslenih pri pošti, brzojavu in telef. nu 6639 uradnikov in uslužbenecov, 379 pomožnih in 1639 uslužbenecov pogodbenih pošt.

Zračni promet med Zagrebom, Dunajem in Berlinom. V začetku marca bo obnovljen zračni promet med Zagrebom, Dunajem in Berlinom. Na tej prgi bodo letala brza potniška letala nemške Lufthause, tipa Junkers 86 z 10 sedeži, in sicer ob torih in četrtkih v obeh smereh. Prvo letalo prsje v Zagreb iz Dunaja v torek 2. marca ob 13.20, ob 14 pa odleti iz Zagreba nazaj. Cene so letos iste kakor lani. Iz Zagreba do Dunaja stane potovanje z letalom 760 kun, od Zagreba do Berlina pa 2300 kun.

Italijansko-hrvatsko sodelovanje pri javnih delih. Na

Izpred okrožnega sodišča

Štirje izsekavci področniških gozdov kaznovani — Sekali so smreke in borovce kar pri belem dnevu

Ljubljana, 24. februarja. Včeraj je v razpravni dvorani okrožnega sodišča št. 79 sodil mali kazenski senat ki mu je predsedoval s. o. s. Josip Baričević in sta v njem sodelovala s. o. s. Kralj in sodni pristav Matevž Mohorič. Obtoženo je zastopal državni tožilec dr. Hinko Lučovnik. Ob 9 dopoldne se je začela razprava proti četvorici obtožencev ki so jih pripeljali iz jetnišnice, kjer so bili že od konca decembra v preskovalnem zaporu. Bili so to 21letni prevoznik Josip J., po rodu iz občine Podčetrtek, bivajoč sedaj že šest let v Ljubljani na Jernejevi cesti 38letni Franc S., delavec, po rodu iz Velikih Lašč, 50letni Martin P. iz Krtine pri Kamniku, delavec ki biva že 25 let v Ljubljani, in 50letni mesarski pomočnik Alojz D. iz Gorenje vas pri Krškem. Razen Martina P. so bili že vsi kaznovani zaradi manjših tatvin.

Tokrat so prišli na toženo klop ker so se po zgledu nekaterih drugih lotili sekanja dreves v področniških gozdovih ob Večni poti. Obtožnica jih je dožela da so v novembru in decembru lani posekali in odvzeli na škodo posestnika Ivana Taskerja tri velike smreke v vrednosti 2500 lir, na škodo posestnika Franca Baharja en borovec v vrednosti 800 lir in na škodo Valentina Babnika Josip J. in Alojzij D. sedem velikih borovcev v skupni vrednosti 1600 lir. Državni tožilec je zahteval kaznovanje Josipa J. in Martina P. po § 314 I. obh. ostalih, ki sta bila že dvakrat zaradi tatvine kaznovana, pa po § 314, 315.

V glavnem so tožena dejanja obtoženci priznali že v preskavi. Le glede borovcev na škodo Babnika je Josip J. zanikal da bi bil on sodeloval pri tatvini in je krivdo valil na nekoga Šebalja. Na razpravi so svoje zagovore ponovili skoraj nespremenjeno. Josip J. je priznal, da je odšel na škodo Ivana Taskerja in en borovec na škodo Franca Baharja. Pri tatvini borovcev posekanih v gozdu Valentina Babnika, pa je sodelovanje zanikal. Trdil je da je pomočnik pri krmljenju njegovega konja Šebalju nekdo nedeljo v novembru, ko je sam šel spal, vzel voz in konja na lastno pest in se odpravil, ne da bi bil povedal kam gre. Odsel je zgodaj zjutraj, popoldne pa se je vrnil pijan in zopet mu ni povedal kje je bil z vozom. Drugo jutro so ga že aretirali karabinjerji, ker je bil v neki gostini preglasen. Kam je Šebalji borovce odpravil J. ni vedel. Mnenja je bil, da jih ni prodal kakšnemu žagarskemu podjetju ker so bili predhodni Les, ki ga je J. posekal, je prodal drugoobtoženci S. Izkupilec so si razdelili trije.

Franc S. je izpovedal v skladu s prvim obtožencem, da je sodeloval samo pri tatvinah na škodo posestnikov Taskerja in Baharja. Nagovoril ga je k temu J. Prodali so les na

neko ljubljansko žago in dobili zanj okoli 1800 lir. Polovico je dobil J., po četrtno pa on in tretji obtoženec Martin P. Lesa je bilo okoli štiri kubične metre. Kdo je ukradel in odpravil Babnikove borovce, obtoženec ni vedel. Sekali so dva dni in odpravili s štirimi vozniki. Tudi Martin P. je priznal sodelovanje z omejitvijo, da je prišel k podiranju kameje kakor prva dva obtoženca. Da je šlo za tatvino, je vedel.

Četrti obtoženec D. pa je sodeloval samo s Šebaljem, ko sta podirala in kradla borovce na škodo posestnika Valentina Babnika. Obtoženec je Šebalju pomagal pri žaganju in izjavil da sta odpravila samo dva borovca. Pri Lasnovi gostilni se je nato posvetoval ob Šebalja ki mu je dal za pomoč 20 lir. Obhulil mu je še več, ko bo borovce prodal. Rekel mu je naj ga počaka pri Lasnu, vendar se ni vrnil. S Šebaljem je šel, ker je bil brezposeln. Kam je Šebalji prodal drva, obtoženec ni vedel. Ko je predsednik vprašal, ali je vedel, da ga je Šebalji peljal v tuj gozd in da sta drevesa kradla mu je obtoženec odvrnil da sicer ni vedel da kradeta, vendar si prevelikih skrbi iz tega ni delal česa da so tiste dni sekali in kradli vse vprek.

Kot priča je bil zaslišan delavec Antoin D. ki je v nedeljo 22. novembra na sprehodu v bližini Mosteca videl obtoženega D. ko je v družbi nekoga moškega sekal borovce. Kdo je bil njegov tovariš priča ni vedela. Ko so ji pokazali prvoobtoženega, je izjavila, da ne more reči, ali je bil prav on, ker ga ni videla v obraz. Po mnenju priče so bili borovci delali okoli 30 cm. Od oškodovancev Franc Bahar nima škode, ker je dobil borovce nazaj. Antoin Babnik ima škodo okoli 1600 lir. Ivan Tasker pa je tudi dobil les vrnil.

Pri prodaji lesa so obtoženci trdili kupovalcem da je last nekoga posestnika z Golovca o. o. s., ob drugi priliki, da je last nekoga kmeta z Iga ki ga je pripeljal do kontrole meje, nato pa prenesti obtožencema v prodajo. Iz kazenskih listov so sodniki ugotovili, da sta bila S. in D. dejansko že dvakrat kaznovani zaradi tatvin. Arretiran je bil najprej Josip J., kmalu za njim pa tudi ostali trije.

Po kratkem posvetovalju ih je senat spoznal vse za krive in jih obsodil na podlagi njihovega priznanja. Josipa J. po § 314 I. na 2 mesece strogega zavora in 1 leto izgube častnih pravic. Franca S. po § 314 in 315 na 4 mesece strogega zavora in 2 leti izgube častnih pravic. Martina P. na 1 mesec strogega zavora in 1 leto izgube častnih pravic. Alojzija D. na 3 mesece strogega zavora in 1 leto izgube častnih pravic.

Vsi so kazni sprejeli. Dva sta jih že prestala s preiskovalnim zaporom.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO SLOGA — TELEFON 27-30
Velika pustolovska drama
Zadnji klativitezi
Po romanu Emilla Salgarja
Nadaljevanje filma »Sin rdečega korzarja«
Predstave od 14.30 dalje — konec ob 20.15 uri

KINO UNION — TELEFON 22-21
Filmsko delo iz modernega življenja
Zapeljivka

V glavnih vlogah: Adriano Rimoldi, Dina Sassoli, Carlo Romano in drugi
Predstave: ob delavnikih ob 16. in 18.15 uri; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30 uri

KINO MATICA — TELEFON 22-41
Dva filma dnevno:
Ob delavnikih ob 14.30 in v nedeljo ob 10.30 »Pustolovci«; ob delavnikih ob 16.30, 18.30 in v nedeljo ob 14.30, 16.30 in 18.30 »Krvava obzorja«

Pustolovci Napeta kriminalna zgodba z varijetskimi točkami, glasbo in plesom. — Camilla Horn, Ita Rina, Ivan Petrovič

Krvava obzorja Najsenzacionalnejši film sezone! — Luisa Ferida v vlogi boljševiške komisarke Darje! — Osvaldo Valenti, Rolf Wanka, Valentin Cortese. — Režiserka in igralska umetnica

Fragiacomu na beneški akademiji. Bil je med prvimi ki je uveljavljal v italijanskem slikarstvu takozvano impresionistično krajinsko. Dela, ki sta jih razstavila Borosini in Labo v galeriji Gavioli, nas prepričujejo, da je mogel nadaljevati z dobro tradicijo italijanskega slikarstva, ne da bi bilo treba posnemati Svežino in sočnost izpričujejo Taccanijeve slike. Attilio Melo, ki razstavlja v galeriji Cordusto, je pripravil slike, ki prikazujejo z najlepšim učinkom beneške lepote. Milanško občinstvo si z zanimanjem ogleduje umetnine vseh petih razstavljalcev.

— **Odprte doprsne kipe** imajo zlate svetilne. V navzočnosti predstavnikov oblasti in stranke je bilo v Ivri slovesno odprtje doprsnega kipa imajo zlate svetilne poročniku Brunu Ranieri, ki je junaka padel na grškem bojišču dne 23. decembra 1941. Umetnina je iz marmorja, izdelal jo je kipar skvadrist prof. Paolotti. Doprsni kip stoji ob vhodu v Liktorski dom, ki je tudi imenovan po hrabrem irvejskem sinu Brunu Ranieri.

— **Nova komedija Jožefa Bevilacqua.** Igralska skupina Julija Donadia je uprizorila prvič v Italiji na odru gledališča Goldoni v Benetkah novo komedijo v treh dejanjih, ki jo je napisal Josip Bevilacqua. Naslov nove komedije je »Peta malha«. V novi komediji se očrtujejo socialni problemi, ki segajo v osnove sedanje družbe. Beneška krstna predstava je doživela prepričljiv uspeh.

— **Srečnosne številke.** Izžrebane so bile sledeče nadaljnje nagrade zakladnih bonov z zapadlostjo 15. sept. 1951. V seriji A 9 dve nagradi po 100.000 lir za št. 928.258 ter 1.781.018. Stiri nagrade po 50.000 lir za št. 64.789; 1.060.561; 1.174.139 in 1.514.603. V seriji A 10: dve nagradi po 100.000 lir za št. 1.238.333 in 1.889.122. Stiri nagrade po 50.000 lir za št. 209.638; 754.893; 1.018.452 in 1.388.694.

— **Srečnosne loterijske številke.** Dne 20. februarja so bile izžrebane sledeče srečnosne loterijske št. v: Bari 36, 12, 22, 17 in 80. Cagliari 54, 30, 48, 80 in 89. Florenca 39, 75, 35, 73 in 11. Genova 67, 22, 70, 6 in 16. Milan 53, 71, 48, 68 in 69. Neapelj 66, 78, 42, 24 in 88. Palermo 35, 22, 30, 44 in 66. Rim 10, 90, 36, 80 in 2. Turin 1, 70, 9, 48 in 21. Benetke 37, 56, 30, 81 in 48.

— **Rekord italijanskega stavca, ki je postavil v 50 letih deset milijonov vrst.** Te dni je dopolnil 50 let zveste službe v tiskarni: genovskega dnevnika »Il Secolo XIX« strojni stavec Konrad Menso. Svojo službo je nastopil pri omenjenem dnevniku 15. februarja 1879, ko je izhajal dnevnik tretje leto. Bil je izvrsten ročni stavec, ki so mu bila poverjena večja dela, leta 1906 pa je pričel staviti na »Lynotip«. V prvi svetovni vojni je bil Konrad Menso poklican pod orožje in se je bojeval pri Asiagu. Leta 1939 je bil odlikovan z zvezdo za delovne zasluge. Te dni je končal 50 let vztrajnega dela pri istem podjetju. Ugotovili so, da je postavil Menso v tem času nič manj kot deset milijonov vrst s povprečjem 700 vrstic na dan, kar je odličan uspeh izvrstnega stavca stavila. Italijanski strojni stavci so ponosni na svojega še vedno čilega, delavnega in podjetnega nestorja.

— **Madžarski vseučiliški profesor predava v Rimu.** Te dni je predaval na posebno povabilo v prostorih Zavoda za ogrsko kulturo v Rimu prof. Ladislav Gald s kološvarskega vseučilišča o vplivu ogrskega humanizma na sosedne narode. Predavatelj je podčrtal v svojih izjavah, da ni bila Ogrska samo čvrsta postojanka latinske civilizacije ob donavskih nabrežjih, temveč tudi središče izžarevanja rimske misli, ki se ji je posrežilo ustvariti v stoletjih razvoja pomembno idejno skupnost v srednji in sosednji Evropi. Predavatelj je bil deležen prisrčnega priznanja. Poleg številnega rimskega kulturnega občinstva so posetili poučno predavanje ogrski opolnomočeni minister pri Kvirinalu eksc. Apor, veleposlanik Arjotta, vseučiliški profesorji Sapegno, Frisini, Di Riccio in Wagner.

— **Nov grob.** Včeraj je umrl v Ljubljani bivši trgovec in posestnik g. Ivan Špoljarič, star 81 let. Naša starejša trgovska generacija je cenila pokojnika kot solidnega trgovca in značajnega moža. Pogreb bo jutri ob 14.30 iz kapele sv. Jožefa na Zalah na pokopališče k Sv. Križu. Bodi mu lahka zemlja, žalujočim svojcem naše iskreno sožalje!

VPRAŠANJE

— Gospodič, koliko ste stari?
— Domam.
— Mar ste že tako stari?!

IZ LJUBLJANE

— **Lj Najbrž še lepo vreme.** V zadnjih 24 urah je ostal zračni tlak povsem nespremenjen, približno 772 mm. Tudi davi ni še začel popuščati in smemo upati, da bo vreme ostalo lepo. V zadnjih dneh toplota stalno počasi narašča. Jutra so tudi vedno toplejša, čeprav mrz ob jutrih se ni toliko popustil, kolikor narase toplota popoldne. Včeraj je bila maksimalna temperatura za stopinjo višja kakor v ponedeljek; znašala je 13.8° (v ponedeljek 12.8° in v nedeljo 11°). Minimalna temperatura je znašala davi —3.5° ter je bila za desetinko stopinje višja kakor včeraj zjutraj. Davi je bila v nekaterih krajih v Ljubljani zelo gosta megla, med tem ko je drugje že sijalo sonce. Posebno gosta megla je bila na Vodnikovem in Pogačarjevem trgu ter na Sv. Petra nasipu, še bolj pa niže pri Ljubljani med tem ko pri pošti ljudje sploh niso vedeli za meglo.

— **Lj Živilski trg.** Zdal je na trgu že toliko nekaterih vrst zelenjave kakor v pravi pomladi. Tako je dan za dnem precej motovila in zadnje čase so naše zelenjadarice začele prodajati tudi zelo lepo špinačo, svoj pridelek. Napredaj je pa tudi mnogo uvožene špinače. Med uvoženo zelenjavo pa še vedno prevladuje cvetača. Emdnjeje je skoraj prav toliko, a ljudje bolj kupujejo cvetačo.

— **Lj Glasbena akademija priredi v petek 26. februarja v veliki filharmonični dvorani javno produkcijo slušateljev GA in gojencev SGS, oddelkov za klavir, violino, sopelje in orkestralne instrumente.** Sodelujejo slušatelji in gojenci profesorjev Trosta, Slaisa, Trostove, Betetta, Vogelinkove in Darjana. Pričetek produkcije točno ob 18.30. Sporedi, ki veljajo kot vstopnice, so na razpolago v knjižarni Glasbene Matice.

— **Lj Najpotrebnejše nauke za pridelovanje zelenjave na Viču in v Mostah** bo prebivalstvo dobilo na mestnih zelenjarskih tečajih, kjer predavajo sami znani strokovnjaki prav o vsem, kar je potrebno začetnikom in tudi izkušenim pridelovalcem znati pri obdelovanju vseh vrst. Na Viču bodo predavanja v četrtek v telovadnici ljudske šole ter trajajo ves dan ob 8. do 11. ure in popoldne ob 14. do 17. ure. Predavali bodo isti strokovnjaki, ki so predavali po drugih delih mesta. V petek bodo pa predavanja v

deškem vzgajališču Sejo v Mostah tudi ves dan ob 8. do 11. ure in popoldne ob 14. do 17. ure po že za druga predavanja objavljenem razporedu. Zadnje predavanje bo pa drugi četrtek 4. marca v ljudski šoli za Bežigradom tudi z enakim razporedom. Spet pripominjamo, da so predavanja brezplačna ter namenjena najširšim slojem prebivalstva, da sami pridelekarjem in najvišje zdrave zelenjave in za prehrano prebivalstva najboljše povrtine. Priprani smo pa tudi, da delodajalci gotovo upoštevajo veliki pomen pridelovanja zelenjave ter bodo zato svojim uslužbencem radi dovolili obisk predavanj, saj je zadovoljno delavstvo jamstvo za delavnost uslužbenstva in prosper podjetja.

— **Lj Nas prvi klavirski mojster,** Anton Trost, bo sodeloval na velkem vokalno-instrumentalnem koncertu Glasbene Matice, kot solist in izvajalec naslednja dela: najprej bo zaigral arijo z varijacijami iz Suite v starem slogu, nato štiri škerjančeve skladbe in »Fantastično kolo«, ki ga je napisal skladateljca Mireca Sancelinova. Vsa dela se bodo prvič javno izvajala na našem koncertu. Pianist Anton Trost ni le izredno visok umetnik na svojem instrumentu, temveč tudi muzik, ki zna izredno srečno postaviti svoje koncertne sporedi, ki so nad vse zanimivi in prinašajo vedno kaj novega. Tokrat je obrnil svojo posebno pozornost na izvirna dela iz naše literature, podal jih bo z vso svojo priznano umetniško zrelostjo in jih tako, že pri prvi izvedbi uveljavil v koncertni dvorani. Poleg pianista Trosta bodo nastopili v ponedeljek, dne 1. marca ob pol 7. uri v veliki unionski dvorani še sopranistka Valerija Heybalova, vtičnist Karlo Rupel, basist Julij Betetto in godalni orkester Orkestralnega društva Glasbene Matice pod vodstvom L. M. Škerjanca. Vstopnice v knjižarni Glasbene Matice.

— **Lj Instrukcije in priprava za privatne izpite na Novem (Turjaskem) trgu 5-III.** Pomoč v vseh srednješolskih predmetih uspešno in temeljito nudijo dijakom diplomirani filozofi vsak dan ob 8. do 11. in ob 3. do 6. Stročno nadzorstvo pri pouku. Honorar zmeren. Priprava tudi za privatne izpite čez dva razreda. Prijave vsak dan dopoldne ob 8. do 11. popoldne ob 3. do 6. Novi (Turjaski) trg 5-III. Instrukcije.

— **Lj Švigljene slike,** ki so razstavljene v Kosovem salonu v prehodu Nebotičnika, bodo občinstvu na ogled samo še do petka, 26. t. m.

Kaj pa letos z ledom, Matija?

Čakamo, kaj bo Matija razbijal danes — Vsi želimo, da bi se zima več ne vrnila

Ljubljana, 24. februarja

Med vsemi vremenskimi svetniki je Matija najbolj zanesljiv; sploh je nezmotljiv, kajti takšni reki vedno drže: če ne bo dežja, bo lepo vreme, če ne bo ledu, ga pa bo Matija naredil. Vendar je letos Matija malo v zadregi: ledu je premalo, da bi ga razbijal s svojo imenitno sekuro, a delati ga tudi ne more, ker sonce gleda že skozi preveč veliko okno.

Najbolj bomo zadovoljni s kompromisom: da nam tudi Matija pusti dosedanje vreme ter da se letos ne vmešava v vremenske zadeve. Preveč se mislimo na pomlad, da bi mogli verjeti v povratek zime. Ne ljudi in ne ptic, pa tudi pomladnih cvetic ni več mogoče prepričati, da se pomlad še ne začneja. Ptice pevke, ki so se lani začele oglašati mesec pozneje, že pogumno uglašujejo strune za velikimi pomladni koncert. Žuželke se dramijo, tako da bodo imele tudi ptice kmalu dovolj hrane. Muhe že brende in zgodnja spomlad je zbudila tudi čebele, ki se pa spretavajo kakor začuden, češ, tako toplo je, a še ni nobenega cvetja.

O ničemer se ljudje bolj ne motijo kakor o vremenu, kljub temu pa še vedno radi verjamejo stotnemu koledarju in raznim vremenskimi prerokom, ki znajo vreme napovedati vsake za vse leto. Tudi v začetku tega leta so nam nekateri napovedovali vreme. Marsikaj so napovedali: gore snega, strahovit mrz, pa tudi mlo zimo, a nihče seveda ni prerokoval, da se bo pomlad začela že v tretjem tednu februarja. Kakor ni mogel nihče napovedati, da bo na snečnico grmelo in lilo kakor ob polni nevihti, tako ni nihče napovedoval sedanjega krasnega vremena. Znanih je nešteto vremenskih rekov, ki so vanje ljudje včasih trdno verjeli; vremenski preroki so se naslanjali na nje, da bi jim manj splohtevalo. Najbolj dandanes še vedno verjamemo, da se vreme spremeni na dan Matije; na ta dan mora priti do vremenskega prevrata: če je bilo doslej mrzlo, bo poslej toplo, če je bilo pretoplo, bo zopet pritisnil mrz.

Kljub temu se zdaj ne bojimo več nobene vremenske spremembe, čeprav nam bo hudo, ko bo konec sedanjega lepega vremena. Trdno upamo, da nas ne bo več zeblo. Hladni dni ob najbrž še mnogo, toda prava zima se ne bo mogla vrniti, ker se je ozračje zelo ogrelo in ker v dolinah ni že dolgo snega. Seveda sneg lahko

še zapade, toda, če bi se naj vrnila hujša zima, bi moralo snežiti nekaj dni. Sonce je zdaj že tako močno, da bi sneg zopet kmalu skopnel, če bi se zjasnilo ter pritisnil mrz. — To je sicer tudi prerokovanje, vendar se bo, upajmo, vsaj delno uresničilo, kajti povsem zanesljivo je, da se marca začneja pomlad že po koledarju in da so dnevi čedalje daljši. Kar koli bo že naredil Matija danes, nas več ne ustraši. Zdalj smo že nepopoljšljivi optimisti.

Mnogi meščani več niti ne pomislijo, da se bo zima še vrnila; nekateri so že celo začeli obdelovati vrtove. Povsod seveda zdaj še sicer ni mogoče obdelovati zemlje, ker je premokra in ker ponoči še zmruje, toda v solnčnih zatijih je vendar treba že zasaditi lopato zaradi dobrega začetka. Nekateri se posejajo na poskušajo, drugi za res nekaj zelenjave. Pripravljajo se tudi že, da bodo posadili grah. Skratka, začneja se že nova letina, ne le pomlad...

Včeraj je bilo že tako toplo popoldne, da človek res ne more več vzdržati v zaprtem prostoru. Kaj bi naj počel meščan, če ima že kosček vrta, ko sije sonce tako vabljivo? Vpravi čuti dolžnost, da vzame v roke lopato, čeprav se ne misli resno na delo. Dan za dnem je topleje in nebo je jasno od jutra do večera. Lahko bi rekli, da še ni bilo tako lepega vremena v Ljubljani, a spominjamo se še krasnih dni lani oktobra, ko je bilo vreme prav tako lepo, in ko je toplota tudi naraščala, kakor da se šele začneja poletje.

Kaj bo torej storil Matija letos? Kmalu bomo videli. Naj bo kar koli, čež štiri dni je že marec.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sreda, 24. februarja, ob 17.30: **Veliki mož.** Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Četrtek, 25. februarja, ob 17.30: **Mirandolina.** Red. Četrtek.

Petek, 26. februarja, ob 14.30: **Učiteljica.** Izven. Cene od 12 L navzdol;

ob 17.30: **V Ljubljano jo dajmo.** Red. B.

OPERA

Sreda, 24. februarja, ob 17: **Beg iz seraja.** Red. Sreda.

Četrtek, 25. februarja, ob 17: **Zemlja smehljaja.** Izven. Cene od 28 lir navzdol.

W. A. Mozart: »Beg iz seraja«. Opera v treh dejanjih. Osebe: Selim, paša — Anžlovar, Konstanca — Ivančičeva, Klonda, njena spletica — Polajnarjeva, Belmonte — Lipušček, Pedrillo, njegov sluga — Banovec, Osmir — Betetto, vodja straže — Kos. Dirigent: A. Nefat, režiser: C. Debevec.

Radio Ljubljana

ČETRTEK, 25. FEBRUARJA 1943-XXI.
7.30 Slovenska glasba. — 8.00 Napoved časa. — Poročila v italijanski. — 12.20 Plošče. — 12.30 Poročila v slovenski. — 12.45 Operna glasba. — 13.00 Napoved časa. — Poročila v italijanski. — 13.10 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski. — 13.25 Prenos iz Nemčije. — 14.00 Poročila v italijanski. — 14.10 Koncert Radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijanec. — Pisana glasba. — 14.40 Pisana glasba. — 15.00 Poročila v slovenski. — 17.00 Napoved časa. — Poročila v italijanski. — 17.10 Pet minut gospoda X. — 17.15 Nove plošče Cetra. — 19.30 Poročila v slovenski. — 19.45 Napovedi in romane. — 20.00 Napoved časa. — Poročila v italijanski. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. — 20.30 Koncert orkestra Cora. — 21.00 Puccini: Turandot. — V odmorih: predavanje v slovenski. Po operi: poročila v italijanski.

Inseriraj v SLOV. NARODU!

Umrli nam je naš ljubljani brat, gospod

IVAN ŠPOLJARIČ

BIVŠI TRGOVEC IN POSESTNIK

v 82. letu starosti, previden s tolažili sv. vere.

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek 25. februarja 1943 ob 1/2 3. uri popoldne z Zal — kapele sv. Jožefa — na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, Dunaj, dne 23. februarja 1943.

Žalujoče sestre:

AMALIJA, por. GRUBER in TEREZIJA

Najbolj zanesljiv učitelj so številke

Statistika je osnova velikega dela znanstvenih proučevanj — Kako se je razvila občinska statistika

Zelo star je rek, da je zgodovina učitelja narodov; dandanes bi pa bilo treba reči, da je najbolj zanesljiva učiteljica statistika. Še številke nam pokažejo stvarnost ter nudijo osnovo za razna znanstvena raziskovanja. Brez statistike nima pravega zanesljivega vodnika gospodarstvenik in ne znanstvenik. Statistika je potrebna tudi zgodovinarju, zlasti če hoče primerjati nekdanje razmere s sedanjimi. Dandanes je smotna uprava večjih mest nemogoča brez statistike. Kar velja za občine velja seveda, a še v mnogo večji meri tudi za državno upravo. Naj ob tej priliki navedemo nekaj podatkov iz zgodovine občinske statistike ter naglasimo, kako velikega pomena je statistika za sodobno življenje sloh.

»Suhoparne številke«

Med ljudmi je ukoreninjen nerazumljiv odpor proti vsemu, kar je v zvezi s številkami — izvzeti je pa treba loterijske številke — in čim silijo besedo »statistika«, se spomnijo na »suhoparne številke«. Zato jim je težko dopovedati, da so prav številke lahko najzanimivejše; odkrivajo nam, česar ne moremo odkriti nobena beseda. Ena sama številka lahko pove več kot vseh celih knjig. Seveda je pa treba znati številke brati. Posebno zanimiv postane jezik številke, ko številke primerjamo med seboj. Mnogokrat je res odvisno vse od tega, kako nam strokovnjaki pojasni številke, da nam postanejo zanimive. Šele ko jih razložijo številke so suhoparne samo tedaj, če jih ne razumemo in če smo preleni, da bi se poglobili v nje. Sicer pa ne gre za to, ali se nam številke zdi zanimive ali nezanimive; človek jih uporablja le kot luč na doli, mirni poti k doseganju in k resnici. Številke so posebej zanimive, zato so najbolj zanesljivi pripomočki v stremenju za spoznanji.

Kaj je statistika

Kaj je prav za prav statistika? Nekateri mislijo, da je statistika zgolj zbiranje številčnih podatkov. V resnici je pa to del te panoge, ki sam na sebi ni pomembnejši. Res je treba številke najprej zbrati, če hočemo delati na osnovi številčnih podatkov, a pravo delo se šele začne, ko so številke zbrane. Razumljivo je, da statistika v svoji mladostni dobi, ko se je šele začela razvijati, ni bila tako popolna ter razčlenjena, ni bila kar je dandanes. Če razumemo statistiko kot zbiranje številčnih podatkov, samih na sebi, predvsem za upravne in ne tudi znanstvene namene, je njena zgodovina zelo stara, menda prav toliko kakor organizacija človeškega sožitja — država. Seveda se je statistika lahko razvijala le v državi, kjer je bila razvita že pismenost in kjer so poznali številke ter znali šteti.

Statistiko so poznali že pred 3000 leti

Iz zgodovine statistike je znano, da so zbirali številčne podatke za upravne namene že pred 3000 leti v najstarejših državah, in sicer Egiptu, Kitajski in Hebreji. Po sebi strokovnjakov je občinska statistika starejša od državne. Tako je bilo tudi pri Rimljanih znano ljudsko štetje najprej v samem mestu. Pozneje se je štetje razširilo na večja ozemlja, vzporedno s širjenjem države. Pri tem je zanimivo, da so prebivalci Rima šteli posebej tudi pozore, ko so se šteli vse druge državljane. V splošnem pa o najstarejši statistiki ne vemo posebno mnogo. Kakor je nastopilo v srednjem veku razpadanje v mnogih strokah, tako se tudi tedaj ni več razvijala iz prvotnih osnov statistika. Sicer bi pa bila statistika mističnem občutju srednjeveškega človeka zelo tuja. Človek tedaj ni živel v številkah, temveč v sanjskem svetu in iskal je resnico s pogledom, usmerjenim v metafiziko.

Srednjeveška statistika

Kljub temu je znano tudi iz srednjega veka nekaj primerov zbiranja številčnih podatkov. Tako strokovnjaki poznajo nekakšne statistične poskuse vladarja Karla Velikega in Viljema Osvajalca. Na Danskem je bila tedaj sestavljena zemljiška knjiga. Statistika je bila tedaj v glavnem omejena na popis zemljišč, posesti pusa, mezin držav in mest. Med začetke občinske statistike je treba šteti štetje mestnega prebivalstva v nekaterih mestih v 14. in 15. stoletju. V Curlihu imajo zelo staro matično knjigo, da lahko ugotovimo, kolikšna prebivalstva je bilo v tem mestu že l. 1357. V Nürnbergu so popisali prebivalstvo prvč l. 1449. Sicer pa slove še nekatera mesta, da so imela štetje že v srednjem veku. Tedaj pa ljudsko štetje seveda ni bilo redno in težko je reči, v kolikšni meri je zanesljivo. Znano je, da so šteli prebivalstvo za vojaške namene; skušali so ugotoviti, koliko vojakov bi lahko nabrali med prebivalstvom. Matične knjige so za starejše čase še najbolj zanesljivi pri-

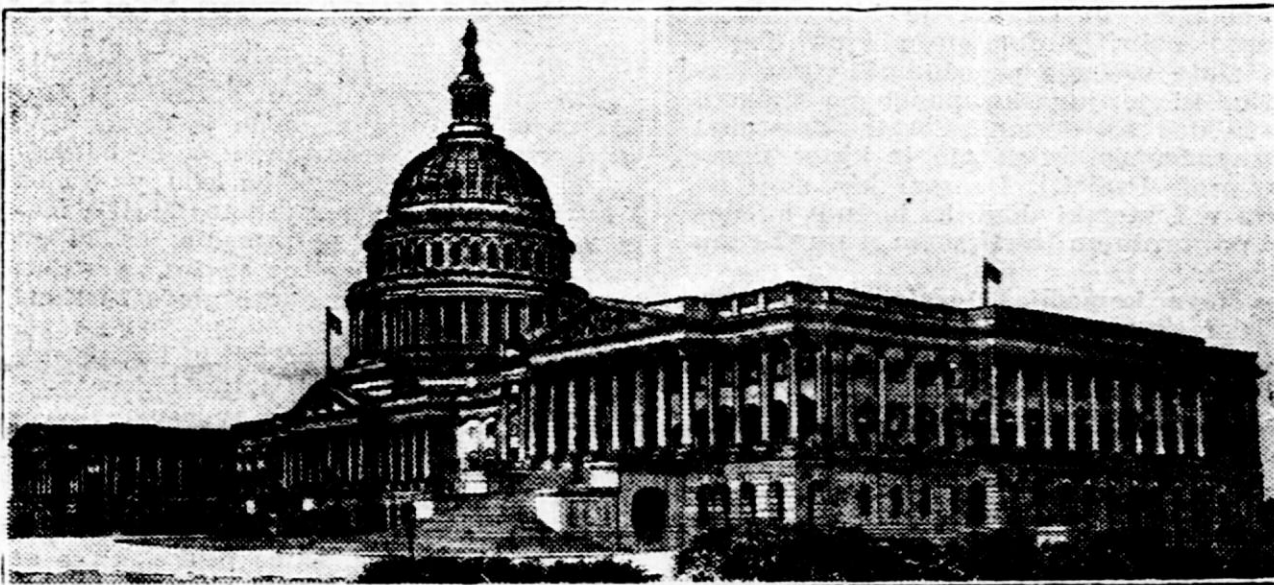
pomoček za štetje prebivalstva. Najstarejši statistični podatki iz srednjega veka so znani iz knjige Viljema Osvajalca (l. 1086). »Domesdaybook«. To je zemljiška knjiga, ki nam pove marsikaj zanimivega o pravih ter zemljiških ureditvah in strukturi prebivalstva. Knjiga obsega popisov za okrog 283.000 prebivalcev. Za italijanska mesta so znani tudi številčni podatki, o prebivalstvu že iz 13. stoletja, za Neapelj iz l. 1275. Najstarejši številčni podatki za Rim so znani iz l. 1330, za Padovo pa iz l. 1420. Vendar nekateri strokovnjaki ne ocenjujejo srednjeveških številčnih podatkov kot statistike v današnjem pomenu besede.

Začetek sodobne občinske statistike

Moderna statistična služba se je razvila šele v prejšnjem stoletju, toda ne prej kakor država. Poznavalci sodijo, da se je moderna državna statistična služba razvila v prvi polovici prejšnjega stoletja, a občinska šele v drugi polovici. V marsikaterem mestu bi statistična služba najbrž sploh ne bila uvedena, ko bi mesta ne bila prisiljena, da zbirajo številčne podatke za državo. Šele pozneje so v večjih mestih spoznali, da je statistična služba nujno potrebna mestu samemu in začeli so ustanavljati samostojne statistične urade. Tudi ljubljanski magistrat je dobil statistični odsek, ki je začel delovati v skromnem obsegu, vendar je kmalu zbral precej tehtnega gradiva. Končno je statistika postala samostojna veja; v ustroj znanosti je bila uvrščena l. 1850. Prvi statistični uradi v mestih so bili ustanovljeni l. 1862, in sicer hkrati v Rimu, Berlinu in na Dunaju. Najbolj in najhitreje se je razvila mestna statistična služba v nemških mestih: v Frankfurtu l. 1865, v Hamburgu l. 1866, v Leipzigu l. 1867, v Lübecku leta 1871, v Dresdenu l. 1874, v Münchnu leta 1875. l. d. New York je dobil prvi mestni statistični urad leta 1866, Pariz pa šele l. 1879.

Od kod ime »Bela hiša«?

V avgustu l. 1814 so Angleži zažgali Washington in požar je občutno poškodoval tudi prezidentovo palačo

Pogosto se govori in piše o Beli hiši, toda marsikdo ne ve, kaj pomeni to ime in kako je nastalo. Ko je bil George Washington drugi amer. prezident, je položil temeljni kamen Kapitola, kongresne palače v Washingtonu, po njem nazvanem mestu. V onih časih so zgradili v Washingtonu tudi prezidentovo palačo. George Washington, ki se je leta 1797 dokončno umaknil s svojega mesta, v prezidentovi palači nikoli ni stanoval. V njo se je preselil šele njegov naslednik John Adams (1797 do 1801).

Problemi vzgoje v Turčiji

V Ankaru so zborovali oni dan turški profesorji. Njihov kongres se je udeležil tudi ministrski predsednik, ki je v svojem govoru med drugim izjavil, da sta bila duhovna in telesna vzgoja turške mladine do zadnjega neenotni. Vsak učitelj in profesor je poučeval mladino po svoje. Zato je manjkala turškemu narodu primeren podlaga za harmonično narodno življenje. »Rhovna prosvetna oblast si je zato prizadevala najti za pouk in vzgojo zvezo med individualizmom in kolektivizmom. Ustanovljen je bil vrhovni svet za splošno vzgojo in šolanje mladine. Ministrski pred-

Naloge občinske statistike

O tem se landanes ni treba več pripraviti, da je statistika v mestni občinski upravi neobhodno potrebna. Nekateri sicer še vedno ne vedo niti vedeti za občinsko statistiko in bi ne znali ali ne hoteli povedati, kaj je treba prav za prav razumeti pod to besedo. Prepripi o statistiki pa spadajo v prejšnje stoletje, ko so se iskali opredelitevi tega pojma in neki strokovnjak je zbral 180 definicij... Ena teh definicij je, da je statistika veda o državi, namreč zgodovinska veda o državi v razliko od filozofske vede. To pa seveda velja bolj za začetni razvoj statistike kot vele, o odnosu za njen nastanek. Upoštevati moramo, da se je statistika razvila iz več ved, ki so bile več ali manj razvite v starejših dobah. Med te vede je treba tudi šteti politično aritmetiko, ki se je razvila v Nemčiji in Angliji v 17. in 18. stoletju. Po dandanašnjem razumevanju statistike je občinska statistika neobhodno potrebna osnova za vse delo občinske uprave, kajti nemogoča je vsaka politika kakor tudi upravno politični ukrepi, če ne slone na točen poznavanju razmer, ki jih je mogoče opisati s številčnimi podatki. Zato je razumljivo, da je občinska uprava v tesni zvezi z lelovanjem statističnega urada. Statistični urad poučuje smotno vse številčno gradivo iz življenja mesta in občinske uprave. Po svojem pravem pomenu je statistika prav za prav nadzorni organ občinske uprave. Naloga mestnih statističnih uradov je v glavnem dvojna: statistični urad je upravno tehnična ustanova mesta, a tudi znanstvena ustanova mesta, ki goji statistiko kot vedo. Naglasiti je treba, da statistični urad izgubi svoj pravi pomen, če se posveča samo ali predvsem znanstvenemu delu ter zanemarija »praktično«, upravno tehnično delo. Venčar s tem ni rečeno, da sme statistični urad zanemarjati znanstveno delo, ki ima globlji pomen ter vrednost za splošni napredek.

V Tunisu: Izkrčevanje italijanskih oddelkov, ki so prispeli po zračni poti

Bolgarija — dežela jogurta

Zato je pa tudi dežela stoletnikov, kajti kislo mleko je zelo zdravo

Bolgarija je znana kot klasična dežela tako znanega jogurta, na poseben način pripravljene kislega mleka. Pa tudi drugi mlečni izdelki igrajo v bolgarskem gospodarstvu veliko vlogo. Bolgarija ima letno na razpolago okrog 620 milijonov litrov. Na vsakega prebivalca pridejo letno 103 litri mleka. Nobena druga evropska država nima toliko mleka kakor Bolgarija. Značilno za bolgarske razmere je, da odpade od te količine mleka na kravje 260 milijonov litrov, na ovčje 215 milijonov, na bivolčje 90.000.000, to mleko je tudi posebnost Bolgarije in na kozje okrog 50 milijonov.

Kjer je mnogo mleka, tam je tudi mnogo sira. V Bolgariji izdelujejo štiri petine belega in samo eno petino trdega sira, tako znanega kačkavala. Drugih vrst sira v Bolgariji sploh ne izdelujejo. Poleg tega gre vsako leto v domačem konzumu še 6.600.000 kg ovčjega masla, mlečnega proizvoda, ki ga sicer Evropa skoraj ne pozna. Konzum sira v Bolgariji je približno enako porazdeljen na vse sloye, na kmete, delavce in uradnike in znaša letno vkrug 915 kg na vsakega prebivalca. Bolgari so torej veliki prijatelji sira.

Bistveno drugačna je pa slika v pogledu porabe masla v Bolgariji. Dočim pride na vsakega mestnega prebivalca letno 1,6 kg masla, ga porabi delavec komaj tretjino, kmet pa tako malo, da statistično ta količina sploh ne prihaja v poštev. Bilo bi

pa povsem napačno sklepati iz tega, da je bolgarsko kmečko prebivalstvo tako siromašno, da si masla ne more privoščiti. Saj tudi drugod po svetu do najnovejšega časa ljudje masla niso poznali kot živila, vsaj široki sloji prebivalstva ne. V Nemčiji so do 15. stoletja uporabljali maslo skoraj izključno kot zdravilo za rane in sredstvo za lepotečenje. Z njim so si torej mazali obraze in rane, niso pa ga mazali na kruh. Samo po samostanih so bili sladokusi, ki so radi jedli maslo. Znan je pregovor ali izrek, da ima človek mnogo masla na glavi. Izvira najbrž od tod, ker so uporabljali ljudje v starih časih maslo kot zdravilo za rane, odnosno kot sredstvo za lepotečenje.

Tudi na Balkanu do novejšega časa ljudje niso jedli. Čudno se sliši in vendar je res, da so začeli v Bolgariji ljudje jesti maslo šele potem, ko je bilo racinirano in ko se je dobilo samo na nakaznico. Kdor je dobil nakaznico, je pač kupoval maslo in tako so ljudje polagoma spoznali, da je maslo zelo dobro živilo. V bistvu pa ostane Bolgarija še vedno dežela jogurta. To se vidi zlasti lepo po mestih, kjer nosijo ljudje dan za dnem iz mlečarn jogurt. Jogurt je bolgarska narodna jed. In znanost zatrjuje, da se mora bolgarsko prebivalstvo prav jogurtu zahvaliti, da je povprečna starost tako visoka. Bolgarija je namreč znana tudi kot dežela stoletnikov, ker je dežela kislega mleka.

Nemška trgovska zbornica v Atenah

Nemška trgovska zbornica v Grčiji je začela posloovati ob koncu lanskega leta in dosegla je že lepe uspehe. Ena njenih glavnih nalog je pospeševati izmenjavo blaga med Nemčijo in Grčijo, ter ščititi interese svojih članov na gospodarskem področju. Poleg tega je za paupniška in zvezna postojanka za vse nemške gospodarske organizacije v Grčiji. Njeno delovanje je vsestransko. Tovarnarjem in izvoznikom daje nasvete glede kupcev in zastopnikov, konzumentom in uvoznikom pa glede tržišč. Med njene najvažnejše naloge spada preiskrbovanje dobrih zastopnikov trvdram ter podpiranje strokovno dobro podkovane ter zanesljivega stanu trgovskih zastopnikov. Potrebno je tudi, da se izločijo iz poslovanja življenja nezanesljivi kupci in zastopniki v obeh državah. Zbornica tudi posreduje, da dobivajo interesi kreditne proti primernim obrestim.

Trgovcem je sedaj zelo težko in pa sploh nemogoče poznati vse predpise o zunanji trgovini. Zato mu je nujno potrebna ustanova, kjer lahko vsak čas dobi vse potrebne informacije. Nemška trgovska zbornica v Atenah deluje uspešno tudi kot posredovalni organ v sporih med trvdrami raznih držav. Trgovcem je vedno na razpolago a strok. nasveti in predlogi. Blagodejne posledice njenega delovanja se v gospodarskih stikih med Nemčijo in Grčijo vedno bolj kažejo.

Grčija ne bo izvažala tobaka

Grško finančno ministrstvo je uradno objavilo, da bo kupila država ves lanski pridelek tobaka in tudi vse tobak, ki ji je ostal še od predlanske letine. Ves tobak bo porabila Grčija doma.

Pospeševanje madžarske trgovine

Več budimpeštanskih bank je dalo predlanskim 20 milijonov pengő na razpolago madžarskim trgovcem, ki so prevzeli židovske trgovine. Lani so zvišale banke kredit trgovcem na 30 milijonov. Trgovci so dvignili doslej 22.000.000 pengő posojila.

Centralna kurjava v srednjem veku

Izkopanine in znanstvena raziskavanja v starem švedskem gradu Glimminghusu so pokazala, da je imel te grad že v srednjem veku centralno kurjavo in vodovod. V grajski kleti stoji ogromna peč, iz katere so bile napeljene po stenah v vse sobe cevi centralne kurjave. Tudi tu vidimo, da na svetu ni nič novega.

Letina oliv v Bolgariji

Letošnja letina oliv v Bolgariji je bila po količini in kakovosti zelo dobra. Bolgarija bo lahko v celoti krila domače potrebe in ji olivna olja ne bo treba uvažati. V Traciji je zdaj 1.200.000 oliv. Pridelek se ceni na 8.1 milijon kg. Olivnega olja se bo izdelalo približno 1 milijon litrov. Za hrano bo pa ostalo še približno 700.000 kg oliv.

GEORGES OHNET:

14

PRODAJALEC STRUPOV

ROMAN

— Dragi moj Templiere, nikar se ne jezite zaradi take malenkosti, saj veste, da je Kristijan zaletel...

— Jaz? No, dobro. Povem ti torej, da mi je čisto vseeno, kaj ti...

Ni mu dovolila izgovoriti misli do konca.

— Zaletel si, to se razume. V prvi vrsti zato, ker si tako slabo pozdravil tega ljubeznivega dečka, ki je prišel k nam, da bi ti storil uslugo. Zaletel si pa tudi zato, ker siliš po nepotrebnem v nevarnost, da razjediš svojega očeta s svojo brezobzirnostjo... in končno...

— To zaostuje, — je zamrmral Kristijan. — Mir, baron. Povej mojemu očetu, da pridem jutri dopoldne k njemu v pisarno. Nocoj imam prevročo glavo, da bi mogel govoriti z njim.

— Zbogom torej.

Po tem polovičnem zadoščanju se je Raymond nasmešnil vsem prisotnim, segel vsakemu posebej v roko in odšel.

Naslednjega dne okrog enajstih dopoldne, je bil Vernier v svoji pisarni v ulici de Chateaudun. Pred njim je sedel Mareuil in že je hotel začeti s pregledom jutranje pošte, ko je vstopil Kristijan, ne da bi bil potrkal.

Bil je izredno dobre volje. Oči so mu žarele in smehljaj se je. Mirno nočno spanje mu je bilo pregnalo vse mračne misli in vse sledove pijanosti. Stopil je k svojemu stolu, ki ga je poljubil, kakor da ima pred seboj dojenčka, potem je pa hotel stoniti še k svojemu očetu. Toda oče ga je z odločno kretnjo zadržal na spoštljivi razdalji, in ga srdito premeril z očmi, rekoč:

— Zelo me veseli, gospod, ko vidim, da ste se že spametovali.

Kristijanove roke, pripravljene k objemu, so omahnile. Na obrazu so se mu pojavile poteze popolne skrušenosti. Zašepetal je ali bolje rečeno vzdihnil:

— Vikaš me in »gospod« mi praviš. Ah, papa!

Vernier je zardel, s pestjo je udaril po mizi in zakričal:

— Mladenič, ki se javno tako vede, mi je povsem tuj. Priti v gledališče tako pijan! To je nečuvstvo! Mar ni to prej blaznost nego pomanjkanje dobre vzgoje?

Kristijan je omahnil v naslanjač, povesil glavo in sklenil molče poslušati očetovalno pridigo. Ves iz sebe je Vernier bral svojemu sinu levite, obsul ga je z očitki in včasih je poklical za pričo

svojega družabnika Mareuila, ki je na vse kimal z glavo. Kristijan je pa mislil sam pri sebi:

— Ah, že zopet sem ga polomil. Zdaj bom moral najmanj tri četrt ure poslušati moralno pridigo, če bom vzdržal. Potem bom pa slišal skozi ves teden vsak trenutek to ali ono opazko pri vsaki jedi, če bom tako nepreviden, da bom jedel za rodbinsko mizo. In vse to zaradi nedolžne zabave s svojimi tovariši. Moj papa si res lahko laska, da me zna prisiliti, da mu plačujem visoke obresti od denarja, ki mi ga daje. Ali bo že nehal? Toda ne — še vedno ni povedal vsega. To je pravi Cicero! Toda mene že boli glava od tega.

Malomarno je zamahnil z roko, kakor da hoče podkrepiti svoje pomisleke in prav tisti hip se je Vernier ustavil pri svoji mizi, vzel iz predalčka debelo knjigo in jo vrgel na mizo. Bil je točen obračun vsega denarja, kar ga je bil dotlej dal Kristijanu. Toda za mladeniča ni bilo hujše kazni od takega pojasnjevanja njegovih denarnih razmer. Hipoma si je toliko opomogel, da je vzkliznil:

— Ah, ne, samo tega ne, nobenih računov nočem videti! Saj mi jih kažeš vsak hip in vedno znova. Zdaj pa mora biti tega konec. Vse je plačano! Nimaš pravice neprestano očitati mi mojih grehov. Če me kličeš samo zato k sebi, da bi me zmerjal, raje zopet odidem. Vrnem se čez teden dni. Imel boš torej dovolj časa, da se boš lahko pomiril.

— Vidim, da ne čutiš niti urovice spoštovanja do mene! — je kričal razjarjeni Vernier.

— Spoštujem te dovolj. Zdi se mi pa, da ravnaš z menoj tako, kakor ravnaš s kaznenci na pri-

silnem delu. Vse tvoje početje je močno pretirano. Kričiš name kakor siromašen branjevec, ki mora plačati za svojega sina borih tristo frankov. In to mi gre na živce.

— Ne gre mi za denar, ki ga moram plačevati zate, — je odgovoril Vernier, prizadevajoč si na vse načine, da bi ostal miren, — gre mi za tvoje manire, ki so zares neznesne. Zahajajo v družbo ničvrednežev, ki te zapeljujejo v največje vrtoglavoosti.

— V družbo ničvrednežev! Clamiron, ki je znan v Parizu enako dobro kakor Yvette Guilbertova! Vertemousse, ki ga vabijo na love v najboljše plemiške rodbine, ki je njegov oče prav tako bogat kakor ti... Če ustavijo ti ljudje pozno ponoči mudočega na ulici, ne store tega zato, da bi mu denar vzeli, temveč da bi mu ga dali.

— No, dobro! Vidim, da vsaj ne zagovarjaš te deklinacije, ki te vodi v pogubo. Vse svoje neumnosti uganjaš namreč od trenutka, ko si se seznanil z njo.

— Etiennetta? Ona ni prav nič slabša od vseh drugih.

— To je najbolj nevarna ženska v vsem Parizu. Saj sem točno poučen o nji. Ah, če bi ti vedel... Izmučen Kristijanov obraz je oživel. Vzravnil se je v naslanjaču in dejal z grizloč radovednostjo:

— No dobro, kar pripoveduj!

Vernier je vzel iz predalčka pisalne mize moder notez, ga položil na knjigo s Kristijanovimi računi in ga odprl.